

SOPIMUS YHTEISESTÄ TOIMIELIMESTÄ JOUKKOLIIKENTEEN SEUDULLISTEN VIRANOMAIS- TEHTÄVIEN HOITAMISESSA

1. Sopimuksen osapuolet

1. Kangasala kunta
2. Lempäälän kunta
3. Nokian kaupunki
4. Oriveden kaupunki
5. Pirkkalan kunta
6. Tampereen kaupunki
7. Vesilahden kunta
8. Ylöjärven kaupunki

2. Sopimuksen tausta ja tarkoitus

Sopimuksen tarkoituksena on sopia EU:n palvelusopimusasetuksen (EY N:o 1370/2007) sekä kansallisen joukkoliikennelain (869/2009) mukaisesti yksinomaan sopijakuntien alueella harjoitettavan reitti- ja kutsujoukkoliikenteen lupaviranomaisesta, muista palvelusopimusasetuksessa ja joukkoliikennelaisissa paikalliselle toimivaltaiselle viranomaiselle säädetyistä tehtävistä sekä kuntien keskenään sopimista joukkoliikenteen tehtävistä.

Sopijakunnat muodostavat joukkoliikennelain 12 §:n mukaisen yhteistoiminta-alueen ja alueen kuntien yhteisenä toimielimenä, seudullisena kunnallisena viranomaisena, toimii Tampereen kaupunkiseudun joukkoliikennelautakunta. Sopimuksen mukaisia tehtäviä hoitaessaan Tampereen kaupunki toimii kuntalain (410/2015) 51 §:n mukaisena vastuukuntana. Tämä sopimus on kuntalain 52 §:n mukainen sopimus kuntien yhteisestä toimielimestä.

Tehtävien hoitamisessa on kysymys kuntalain mukaisesta lakisääteisestä yhteistoiminnasta, jossa tehtävien järjestämisvastuu siirretään Tampereen kaupunkiseudun joukkoliikennelautakunnalle.

Tämä sopimus korvaa sopijapuolten välillä 1.1.2011 alkaen voimassa olleen joukkoliikenteen yhteistoimintasopimuksen. Sopimuksen uudistamisen taustalla on Tampereen kaupungin toimintamallin uudistus. Sopimuksen perustarkoitus säilyy ennallaan.

3. Yhteistoiminnan tavoitteet ja yleiset periaatteet

Yhteistoiminnan tavoitteena on toteuttaa kuntarajat ylittävää yhteistyötä joukkoliikenteen järjestämisessä joukkoliikennelain mukaisesti sekä kehittää ja

koordinoida seudullista joukkoliikennettä siten, että joukkoliikenteen palvelutaso paranee ja palvelut tuotetaan asiakaslähtöisesti ja edullisesti.

Yhteistoiminnalla huolehditaan sopijakuntien edunvalvonnasta valtionavustusten ja valtion hankkiman ostoliikenteen suunnittelussa ja avustusten hakemisessa sekä suunnitellaan muiden joukkoliikenteen toimivaltaisten viranomaisten kanssa seudun joukkoliikennepalveluiden kytkentä ja yhteensovittaminen laajempaan joukkoliikennejärjestelmään.

Toimivalta-alueen joukkoliikenteen kilpailutuskohteet ja niiden laajuus valitaan niin, että niin isompien kuin pienempienkin liikenteenharjoittajien on mahdollista voittaa sopimuksia, eikä monopolitilannetta pääse syntymään.

4. Yhteinen toimielin ja sen kokoonpano

Kuntalain mukaisena yhteisenä toimielimenä toimii Tampereen kaupunkiseudun joukkoliikennelautakunta.

Joukkoliikennelautakuntaan kuuluu yhteensä 14 jäsentä ja kullakin jäsenellä on henkilökohtainen varajäsen. Tampereen kaupunki valitsee 7 jäsentä ja heille henkilökohtaiset varajäsenet. Muut sopijakunnat valitsevat kukin 1 jäsenen ja tälle henkilökohtaisen varajäsenen.

Lautakunnan toimikausi on sama kuin Tampereen kaupunginhallituksen toimikausi, ellei Tampereen kaupunginvaltuusto toisin päättä.

Tampereen kaupunginvaltuusto valitsee puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan.

5. Hallinto ja päätöksenteko

Kaupunkiseudun joukkoliikennelautakunta on Tampereen kaupungin organisaatioon kuuluva toimielin, joka hoitaa muiden sopijakuntien puolesta tässä sopimuksessa tarkoitetut seudullisen joukkoliikenneviranomaisen tehtävät.

Hallinnossa ja päätöksenteossa noudatetaan Tampereen kaupungin sääntöjä, määräyksiä ja ohjeita.

Joukkoliikennelautakunnan toimialaan kuuluvien asioiden valmistelusta ja toimeenpanosta huolehtii Tampereen kaupunki.

Joukkoliikennelautakunnassa asiat esittelee lautakunnan nimeämä esittelijä kaupungin joukkoliikenteen yksiköstä.

Joukkoliikennelautakunta voi päättää toimivaltaansa kuuluvan asian siirtämisestä ratkaistavaksi viranomaiselle, joka tämän päätöksenteon osalta toimii lautakunnan alaisuudessa.

Joukkoliikennelautakunnan jäsenille toimitettavan esityslistan lisäksi yhteistoiminta-alueetta koskeva esityslista ja pöytäkirja toimitetaan kunkin sopijakunnan nimeämälle viranhaltijalle.

Läsnäolo- ja puheoikeus joukkoliikennelautakunnan kokouksissa on Tampereen kaupunginhallituksen edustajalla ja sopimuskuntien kunnan- tai kaupunginjohtajalla tai teknisen toimen johtajalla tai vastaavalla viranhaltijalla.

Mikäli Tampereen kaupungin hallintosääntöä muutetaan joukkoliikenteen viranomaistehtävien järjestämisen osalta, kuulee Tampereen kaupunki sopijakuntia ennen muutosta.

Tampereen kaupunginhallituksella ei ole otto-oikeutta joukkoliikennelautakunnan käsittelemiin asioihin lukuun ottamatta päätösten laillisuusvalvonnan edellyttämää otto-oikeutta.

6. Kaupunkiseudun joukkoliikennelautakunnan tehtävät

Joukkoliikenteen toimivaltaisen viranomaisen tehtävät on määritetty joukkoliikennelaissa. Kunnat voivat keskenään sopia myös muista joukkoliikenteen tehtävistä. Kaupunkiseudun joukkoliikennelautakunta muun muassa:

1. valmistelee ja tekee muille kunnille esityksen toimivalta-alueensa joukkoliikenteen tavoitteellisesta palvelutasosta,
2. määrittelee ja toimeenpanee toimivalta-alueensa joukkoliikenteen palvelutason Tampereen osalta ja muiden kuntien omasta palvelutasostaan tekemien päätösten pohjalta,
3. päättää yksinomaan toimivalta-alueensa sisällä harjoitettavan joukkoliikenteen järjestämistä,
4. päättää yksinomaan toimivalta-alueellansa harjoitettavan joukkoliikenteen hankinnasta,
5. myöntää lupaviranomaisena yksinomaan toimivalta-alueellaan harjoitettavaan reittiliikenteeseen ja kutsujoukkoliikenteeseen luvat liikenteenharjoittajien hakemuksesta,
6. päättää kuntien ja valtion toimivalta-alueensa joukkoliikenteeseen osoittamien tukien, avustusten ja määrärahojen hakemisesta ja käyttämisestä,
7. antaa lausunnot toisen joukkoliikenteen toimivaltaisen viranomaisen toimivalta-alueeseen kuuluvasta liikenteestä sekä
8. hoitaa muut joukkoliikennelaissa ja palvelusopimusasetuksessa paikalliselle toimivaltaiselle viranomaiselle määrätyt tehtävät.

Joukkoliikennelautakunnan yleistehtäviin ja ratkaisuvaltaan noudatetaan kaupungin hallintosäännössä olevia lautakuntien yleistehtäviä ja ratkaisuvaltaa koskevia määräyksiä soveltuvin osin ottaen huomioon joukkoliikennelautakunnan seudullinen toimialue.

Mikäli joukkoliikennelainsäädäntö muuttuu, hoitaa joukkoliikennelautakunta tässä mainittuja tehtäviä vastaavat tehtävät uusien säännösten mukaisesti.

7. Palvelutason määrittely ja muut neuvottelu- ja lausuntomenettelyt

Palvelutason määrittely on viranomaiselle joukkoliikennelaissa säädetty velvoite. Toimivalta-alueen yhteinen palvelutasomäärittely laaditaan määräajaksi. Sopiva määräaika Tampereen kaupunkiseudulla on valtuustokausi. Palvelutason määrittelyn yhteydessä laaditaan joukkoliikenteen suunnitelma vastaavaksi määräajaksi. Suunnitelma sisältää toimenpiteet ja arvion niiden rahoitustarpeista määräajaksi.

Palvelutason määrittely tehdään laajassa yhteistyössä kuntien maankäytön, liikenteen ja palveluverkon asiantuntijoiden kanssa sekä vuorovaikutuksessa asukkaiden, päätöksentekijöiden ja eri sidosryhmien kanssa.

Palvelutason määrittelyprosessin tavoitteena on mahdollistaa joukkoliikenteen pitkäjänteinen kehitys ja toisaalta esittää joukkoliikenteen rahoitustarve kunnille valtuustokaudeksi.

Palvelutason määrittely pyritään toteuttamaan niin, että valtuustokauden loppupuolella joukkoliikenteen yksikkö valmistelee esityksen palvelutasomäärittelyksi ja joukkoliikennelautakunta hyväksyy sen lähetettäväksi kunnille omalta osaltaan päätettäväksi. Joukkoliikenneyksikkö kokoaa kuntien päätösten pohjalta yhteisen palvelutasomäärittelyn, jonka uusi, vaalien jälkeen muodostettu joukkoliikennelautakunta hyväksyy ja toimeenpanee.

Suunnitteilla olevista joukkoliikennemuutoksista ja yleensäkin kuntien kustannuksiin vaikuttavista muutoksista joukkoliikenneyksikkö neuvottelee niiden kuntien kanssa, joita muutokset koskevat.

Liikennöintisuunnitelmista ja joukkoliikenteen palvelutasoon ja kustannuksiin vaikuttavista merkittävistä järjestelyistä pyydetään asianosaisilta kunnilta lausunnot.

8. Kaupunkiseudun joukkoliikennetyöryhmä

Kuntien ja Tampereen kaupungin välisen tiedonkulun varmistamiseksi ja kuntien näkökulman välittämiseksi asioiden valmisteluun perustetaan kaupunkiseudun joukkoliikennetyöryhmä. Kehyskunnat nimeävät edustajansa työryhmään. Työryhmän puheenjohtaja ja sihteeri ovat Tampereen kaupungin joukkoliikenteen yksiköstä.

9. Alueellinen joukkoliikennetyöryhmä

Kaupunkiseudun joukkoliikenteen ja kaupunkiseudun ulkopuolelta kaupunkiseudulle tulevan joukkoliikenteen yhteen sovittamiseksi perustetaan säännöllisesti kokoontuva alueellinen joukkoliikennetyöryhmä, johon kukin seuraavista tahoista nimeää enintään kaksi edustajaa: elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, Pirkanmaan liitto, Tampereen kaupunki sekä yhteisesti muut sopimuskunnat.

10. Talous ja taloudenhoito

Talous ja talouden hoito on osa Tampereen kaupungin talousarviota, taloussuunnittelua ja kirjanpitoa.

Kaupunkiseudun joukkoliikennelautakunnan on tehtävä Tampereen kaupunginvaltuustolle esitys seuraavan kalenterivuoden talousarvioksi ja seuraavien vuosien taloussuunnitelmaksi.

Talousarvion ja -suunnitelman valmistelussa on sopijakunnille varattava tilaisuus esityksen tekemiseen yhteistoiminnan tavoitteista, suunnitelluista toimenpiteistä ja rahoituksesta. Tätä varten seuraavan kalenterivuoden alustava yhteistoiminnan talousarvio on toimitettava sopijakunnille 30.9. mennessä ja hyväksytty talousarvio ja -suunnitelma 15.1. mennessä

Talousarvioon otetaan yhteistoiminnan tavoitteet ja niiden edellyttämät määrärahat ja osoitetaan rahoitustarpeen kattaminen sopijakuntien maksuosuuksilla ja muilla tuloilla. Talousarvio on laadittava siten, että edellytykset yhteistoiminnan hoitamiseen turvataan. Yhteistoiminnan tehtävissä ja niiden rahoituksessa on noudatettava talousarviota.

Tilikauden aikana mahdollisesti hyväksyttävien talousarviomuutosten on perustuttava määrärahojen, tuloerien sekä tavoitteiden osalta toiminnan tai palveluiden käytön taikka talouden yleisten perusteiden tilikauden aikana jo tapahtuneisiin tai arvioitaviin muutoksiin. Talousarvioon tehtävistä muutoksista päättää Tampereen kaupunginvaltuusto. Esitys muuttamisesta on annettava sopijakunnille tiedoksi riittävän ajoissa ennen kaupunginvaltuuston talousarviokokousta.

11. Kustannusten jako

Viranomaistoiminnan kustannukset katetaan kuntien maksuosuuksilla, valtion avustuksilla sekä muilla mahdollisilla tuloilla. Toiminnan kustannusten jaossa noudatetaan seuraavia periaatteita:

Organisaatiosta ja lautakuntatoiminnasta aiheutuvat kiinteät valmistelu- ja toimeenpanokustannukset jaetaan kunkin kunnan asukkaiden tekemien

joukkoliikennematkojen suhteessa. Jakoperusteena käytetään edellisen vuoden toteutuneita matkalukuja.

Yhteisten tutkimus- ja kehityshankkeiden kustannukset jaetaan pääsääntöisesti kuntien asukaslukujen suhteessa. Toisenlaisesta kustannusjaosta voidaan sopia tapauskohtaisesti.

Viranomaisen asettamien hintavelvoitteiden kustannuksista vastaa kukin kunta omalta osaltaan. Kustannukset sisältyvät joukkoliikennelautakunnan talousarvioon ellei toisin sovita.

Palvelusopimusasetuksen mukaisesti hankitun liikenteen kustannukset jaetaan seuraavasti:

- Kunkin kunnan sisäisen liikenteen nettokustannuksista (ja näin myös palvelutasosta) vastaa kunta itse. Kunnilla on oikeus ostaa omalla kustannuksellaan lisäliikennettä; kilpailutuksen valmistelee kuitenkin Tampereen joukkoliikenneyksikkö, ellei toisin sovita.
- Kuntien välisen liikenteen nettokustannukset jaetaan niiden kuntien kesken, joita ko. liikenne palvelee kuntalaisten matkustuksen (lipputulojen) suhteessa.

Lippu- ja maksujärjestelmästä sekä reaaliaikaisesta infojärjestelmästä aiheutuvat kustannukset kohdistetaan aiheuttamisperiaatteella kaikkeen joukkoliikennelautakunnan tilaamaan liikenteeseen, jossa kyseisiä järjestelmiä käytetään. Samaa periaatetta noudatetaan muihin järjestelmiin, jotka eivät ole kuntien yhteisessä omistuksessa tai yhteisesti hallinnoimia.

Sopijakunnan maksuosuus yhteistoiminnan menoihin määräytyy toimintavuoden toteutuneiden kustannusten perusteella. Maksuosuutta määrittäessä toteutuneista kustannuksista vähennetään valtionavustukset, lupamaksut ja muut toimintatuotot. Kuntien maksuosuuden suuruinen ennakko laskutetaan neljännesvuosittain. Lopulliset maksuosuudet maksetaan tai liikaa perityt ennakot palautetaan kalenterivuoden viimeisen neljänneksen laskutuksen yhteydessä.

12. Vakuutus ja vahingonkorvausvastuu

Joukkoliikenneviranomaisen toiminnan mahdollisten vakuutusten kustannukset kirjataan joukkoliikenneviranomaisen yleisiin kustannuksiin, jotka katetaan kohdan 11. mukaisesti.

Sellaisten kolmannelle osapuolelle aiheutuneiden vahinkojen kustannukset, joita vakuutukset eivät kata, jaetaan kuntien asukasluvun suhteessa kunnille, ellei yksittäistapauksessa toisin sovita.

13. Asiakirjahallinta

Tampereen kaupunki huolehtii joukkoliikennelautakunnan asiakirjojen arkistoisesta voimassa olevan lainsäädännön ja erillisen arkistointisuunnitelman mukaisesti.

Joukkoliikenteen järjestämistä koskevat asiakirjat, jotka on laadittu sopijakunnissa ennen 1.1.2011, jolloin joukkoliikenteen viranomaistehtävät siirtyivät seudulliselle joukkoliikenneviranomaiselle, säilytetään näissä kunnissa. Kaupunkiseudun joukkoliikennelautakunnalla on pyynnöstä oikeus saada mainitut asiakirjat käyttöönsä korvauksetta. Sopijakunnat sitoutuvat toimittamaan asiakirjat viipymättä lautakunnalle.

14. Yhteistoimintasopimuksen muuttaminen

Tämän yhteistoimintasopimuksen muutoksista päätetään sopijakuntien yhtäpitävillä päätöksillä, lukuun ottamatta kohdassa 6 mainittuja muutoksia lainsäädännön muuttumisen johdosta.

15. Erimielisyyksien ratkaiseminen

Tästä sopimuksesta aiheutuvat erimielisyydet pyritään ratkaisemaan kuntien välisin neuvotteluin. Tarvittaessa neuvottelujen pohjaksi pyydetään Suomen Kuntaliiton lausunto.

Jos yhteisymmärrystä ei synny, asia ratkaistaan hallintoriita-asiana hallinto-oikeudessa.

16. Sopimuksen voimassaolo ja päättyminen

Tämä sopimus tulee voimaan 1.6.2017 ja on voimassa toistaiseksi. Sopijapuolten kaupunginvaltuustot ovat hyväksyneet sopimuksen päätöksillään:

- Kangasalan kunnanvaltuusto 29.5.2017 § 54
- Lempäälän kunnanvaltuusto 27.9.2017 § 94
- Nokian kaupunginvaltuusto 15.5.2017 § 60
- Oriveden kaupunginvaltuusto 15.5.2017 § 29
- Pirkkalan kunnanvaltuusto 24.4.2017 § 59
- Tampereen kaupunginvaltuusto 24.4.2017 § 102
- Vesilahden kunnanvaltuusto 24.4.2017 § 26
- Yläjärven kaupunginvaltuusto 22.5.2017 § 48

Sopimus tulee muiden kuntien osalta voimaan, vaikka jokin sopimuskunta ei sitä mahdollisesti hyväksyisikään.

Sopimuksen irtisanomisaika on kuusi kuukautta. Kullakin sopijakunnalla on oikeus irtisanoa tämä yhteistoimintasopimus omalta osaltaan ilmoittamalla siitä kirjallisesti muille kunnille viimeistään kunkin vuoden kesäkuun loppuun mennessä. Irtisanoutuminen tapahtuu aina kalenterivuoden vaihtuessa. Irtisanominen merkitsee sitä, että sopijakunta luopuu sopimuksen tarkoittamasta yhteistyöstä. Irtisanomisen jälkeen sopimus jää voimaan jäljellejäävien kuntien kesken. Mikäli Tampereen kaupunki irtisanoo sopimuksen, katsotaan kuitenkin sopimus päättyneeksi.